

Університет Короля Данила

**Кафедра богослов'я та суспільствознавчих дисциплін
імені Академіка УАН Івана Луцького**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»**

Освітньо-професійні програми першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 «Право»

Розробник: Дичковська Г. О., доцент кафедри богослов'я та суспільствознавчих дисциплін імені Академіка УАН Івана Луцького гуманітарного факультету, кандидат філософських наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри богослов'я та суспільствознавчих дисциплін імені Академіка УАН Івана Луцького гуманітарного факультету університету 30 серпня 2018 року (протокол №1)

Завідувач кафедри
кандидат філософських наук,
ліценціат теології
_____ О.І. Савчук
30.серпня 2018 р.

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни «Юридична психологія» є ознайомлення студентів із основними концептами загальної психології та специфікою їх проявлення в юридичній сфері. Важливо також дати студентам загальне і комплексне уявлення про основні школи психології та психотерапії; концепцію людини; принципи суспільної та міжособистісної комунікації, сучасну гуманітарну та українську правову психологічну парадигму. Метою курсу є вивчення основних завдань та методів кримінальної, судової та пенітенціарної психології.

Змістовне наповнення лекцій і семінарів та тематика окремих лекцій курсу можуть змінюватися відповідно до бачення їх автором курсу.

Для досягнення мети було поставлено наступні **завдання**:

- ознайомити студентів з основними категоріями і актуальними методологічними проблемами юридичної психології;
- проаналізувати психологічні закономірності слідчої діяльності;
- вивчити психологію злочинного діяння;
- психологію слідства, обшуку, допиту;
- психологію зміни і виправлення злочинної поведінки.

Результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійних та освітньо-кваліфікаційних програм студенти повинні

знати:

- понятійно-категоріальний апарат загальної та юридичної психології;
- особливості розвитку світової психологічної та психотерапевтичної думки;
- особливості юридичної психології в умовах України;
- психологію злочину;
- психологічні основи допиту;
- психологію судової діяльності;
- психологічні проблеми цивільного судочинства, медіаторство;
- специфіку виправної психології.
- актуальні проблеми сучасної юридичної психології.

вміти:

- конспектувати лекційний та першоджерельний матеріал;
- вільно володіти понятійно-категоріальним апаратом та методологічним інструментарієм юридичної психології;
- застосовувати одержані знання у професійній сфері;
- окреслити основні проблеми правової соціалізації особистості, фактори й умови формування правосвідомості і причини її деформації;
- розкривати психологічні аспекти криміналізації особистості;
- механізми виправлення злочинної поведінки і особистості злочинця;

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчального курсу	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 08 «Право»	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Модулів – 3		Нормативна	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 081 «Право»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин - 150		1-й	4-й
		Семестр	
		2-й	2
		Лекції	
		30	8
		Семінарські	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2		26	2
самостійної роботи студента – 1		Самостійна робота	
		64	140
	<i>Ступінь вищої освіти: бакалавр</i>	ПК: 30 год. Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40:60

для заочної форми навчання – 10:90

Критерії оцінювання результатів навчання

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирибальною шкалою, де «2» - незадовільно, «3» - задовільно, «4» - добре, «5» - відмінно

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС в балах

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100	5 «відмінно»	A
80-89	4 «дуже добре»	B
65-79	4 «добре»	C
55-64	3 «задовільно»	D
50-54	3 «достатньо»	E
35-49	2 «незадовільно»	FX
1-34	2 «неприйнятно»	F

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій серед яких: лекції проблемного характеру, міні лекції, міні-тренінги, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, презентації.

Діагностика (моніторинг і перевірка) здійснюється шляхом вибіркового усного і письмового опитування, а також виконання студентами:

- 1) Тестових завдань;
- 2) Написання творчих робіт;
- 3) Виступів на наукових конференціях;
- 4) Написання підсумкового екзамену.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна теорія психології

Тема 1. Юридична психологія, її генеза, історія та функції в суспільстві

Психологія як поняття і наука. Специфіка предмету психології. Психологія в давньому світі. Релігія і психологія в епоху Середньовіччя та Відродження. Проблема добра-зла і суду. Становлення психології як науки. Основні психотерапевтичні школи. Юридична психологія в XX-XXI століттях.

Тема 2. Особистість і суспільство. Психологічні характеристики

Психологічні характеристики особистості. Сенсорність, раціональність, емоційність, інтуїтивність. Співвідношення екстравертивного та інтровертивного. Ціннісні ієрархії особистості і суспільства. Ментально-історичні концепції та їх вплив на психологічний стан та діяльність суспільства. Соціалізація особистості, ініціація. Нейро-лінгвістичне програмування.

Тема 3. Психопатологія

Психопатологія як центральна проблема девіантної поведінки. Шизоїдна, маніакально-депресивна, нарцисична, психопатична, компульсивно-обцесивна девіація. Суб'єктність та об'єктність в діяннях. Інфантилізм. Проблема норми та девіації.

Тема 4. Психологічні та правні проблеми українського суспільства

Структура ціннісних ієрархій українського суспільства. Декларовані та істинні цінності. Заборони та дозволи. Проблеми покарання, виживання та життя. Поняття «сакрального», «антисакрального», «Україна-сакральне». Свобода людини та перспективи анархізації чи тоталітаризації. Соціальне буття як психологічна проблема. Легітимізація особистості, колективу, легітимізація психологічних потреб.

Змістовий модуль 2. Юридична психологія

Тема 5. Кримінальна психологія

Специфіка предмету кримінальної психології. Психологічні аспекти здійснення злочину. Кримінально-політичні злочини радянської тоталітарної машини проти людяності та українського народу. Особистість обвинуваченого. Психологія насильницької та випадкової злочинності. Психологія тіньової економіки та корупції. Психологія організованої злочинності. психологія потерпілого. Психологія підліткової злочинності.

Тема 6. Судова психологія

Психологія обвинувачення, адвокатури, обвинувачуваного та потерпілого в судовому процесі. Психологічні особливості обвинувачення /прокурора/ та захисту /адвоката/. Психологічні особливості судді. Психологічні особливості суду присяжних. Медіація як форма вирішення конфлікту.

Тема 7. Пенітенціарна психологія, актуальні проблеми української пенітенціарної системи

Покарання і соціальна педагогіка. Загальні тенденції психологічного стану засудженого. психологічні особливості середовища засуджених. Психологія в процесі ресоціалізації засуджених. Методики ресоціалізації. Хімічні та психологічні залежності як проблема пенітенціарної системи.

Тема 8. Особливості юридичної психології України

Ментальна специфіка українського соціуму та української юридичної системи. Юридична психологія в радянській Україні. Юридична психологія в світі, загальні тенденції.

Тематичний план

навчальної дисципліни «Юридична психологія»

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальна теорія психології												
Тема 1. Юридична психологія, її генеза, історія та функції в суспільстві	18	4	4	-	-	10	6	1	-	-	-	20
Тема 2. Особистість і суспільство. Психологічні характеристики.	11	4	2	-	-	5	4	1			-	10
Тема 3. Психопатологія	11	4	2	-	-	5	4	1			-	10
Тема 4. Психологічні проблеми українського суспільства	16	2	4	-	-	10	6	1	-	-	-	20
Разом за змістовим модулем 1.	56	14	12	-	-	30	64	4	-	-	-	60
Змістовий модуль 2. Юридична психологія												
Тема 5. Кримінальна психологія.	14	4	4	-	-	8	21	1	-			20
Тема 6. Судова психологія.	12	2	4	-	-	8	21	1	-			20
Тема 7. Пенітенціарна	11	2	4	-	-	8	21	1	1			20

психологія.												
Тема 8. Особливості юридичної психології України.	19	8	2	-	-	10	21	1	1			20
МК-2									1			
Разом за змістовим модулем 2.	64	16	14	-		34	86	4	2			80
ПК	30			30								
Усього годин	150	30	26	30		64	150	8	2			140

Рекомендована література:

Базова:

1. Юридична психологія: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. закл. і фак./ В.Г. Андросюк, Л.І. Казміренко, Я. Ю. Кондратьев та ін.; За заг.ред. Я. Ю. Кондратьєва. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2016. – 352 с.
2. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. – К: Центр навч. літ-ри, 2015. – 624 с.
3. Бандурка А. М., Бочарова С. П., Землянская Е. В. Юридическая психология: Учебник. – Х.: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2014. – 640 с.
4. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000; – К.: Каравела, 2014. – 376 с.
5. Загальна психологія : Підручник / за ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Каравела, 2012. – 464 с.
Гольдштейн Арнольд, Хомик Володимир. Тренінг умінь спілкування: як допомогти проблемним підліткам / Володимир Хомик (пер.з англ.). – К. : Либідь, 2013. – 520с.

Додаткова література:

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Д.: вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.

2. Гончаренко В. Г., Сокиран Ф. М. Тактика психологічного впливу на попередньому слідстві: Навч. посіб. – К.: Укр. акад. внутр. справ, 2014. – 48 с.
3. Джонсон Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Володимир Хомик (пер.з англ.). – К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2013. – 288 с.
4. Донченко Е. А., Титаренко Т. М. Личность: конфликт, гармония. – 2-е изд., доп. – К.: Политиздат Украины, 2013. – 175 с.
5. Коновалова В. Е. Допрос: Тактика и психология: Учеб. пособие. – Х.: Консум, 1999. — 157 с.
6. Корольчук М.С.,Осьодло В.І. Психодіагностика.Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За заг.ред. М.С. Корольчука.- К.:Ельга, Ніка-центр, 2014. – 400с.
7. Костицкий М. В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы. — К.: Вища шк., 1990. – 259 с.
8. Лукашевич В. Г. Криминалистическая теория общения: постановка проблемы, методика исследования, перспективы использования. – К.: Укр. акад. внутр. дел, 1993. – 194 с.
9. Лукьянчиков Е. Д., Кузмичев В. С. Тактические основы расследования преступлений: Учеб. пособие. – К.: КВШ МВД СССР, 1989. — 48 с.
10. Маслоу А. Самоактуализация // Психология личности.
11. Методичні поради та завдання для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Психологія (загальна та юридична)» / Уклад.: В. А. Журавель, В. О. Коновалова, В. Ю. Шепітько. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2013. – 39 с.
12. Митрохина З. И. Использование данных психологии при производстве допроса: Учеб. пособие. – К.: УМК ВО, 1990. – 52 с.
13. Нор В. Т., Костицкий М. В. Судебно-психологическая экспертиза в уголовном процессе. – К.: Вища шк., 1985. – 56 с.
14. Основи психокорекції – Харків: 2013. – 23с. Бібліогр. С. 20- 22.

15. Психологу для роботи: діагностичні методики: збірник [Текст] / [уклад.: М. В. Лемак, В. Ю. Петрище]. – Вид. 2-ге виправл. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2014. – 616 с.: іл..
16. Сафуанов Ф. С. Судебно-психологическая экспертиза в уголовном процессе: Науч.-практ. пособие. – М.: Гардарики, 1998. — 192 с.
17. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. Навчальний посібник. -К.:ВД»Професіонал», 2015. – 656с.
18. Шепітько В. Ю. Допит: Наук.-практ. посіб. – Х.: КримАрт, 1998. – С. 40.
19. Экман П. Психология лжи: Руководство по выявлению обмана в деловых отношениях, политике и семейной жизни: Пер. с англ. – К.: Логос, 1999. – 224 с.
20. Яценко Тамара Семенівна. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: – К.2016. – 382 с.

Словникова:

21. Краткий психологический словарь / Под ред. А.В. Петровского/. – М., 1989.
22. Словарь-справочник по психологической диагностике / Бурлачук Л. Ф., Морозов С. М.; Отв. ред. С. Б. Крымский. – К.: Наук. думка, 1989. – 200 с.

Інтернет ресурси:

23. Офіційний вебсайт університету www.iful.at.ua
24. Тимченко, О. В. Аутоагресивна поведінка працівників органів внутрішніх справ України (соціально-психологічні детермінанти виникнення, методи превенції та профілактики) : автореф. дис. <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2733>
25. Негребецький В.В. перевірка показань підозрюваного на місці: тактика і психологія. АВТОРЕФЕРАТ дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата **юридичних** наук. Х. – 2015. ... http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/14017/1/Negrebeckuy_2005.pdf